

Innehåll

Sammanfattning	3
Lagförslag	5
Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	5
Förslag till förordning om ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring	11
Förslag till förordning om ändring i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program	12
1 Inledning.....	13
2 Överväganden	17
2.1 Aktivitetsgarantins effekt på en pågående ersättningsperiod.....	17
2.2 Villkor för ny arbetslöshetsersättning efter arbete.....	19
2.2.1 Dagpenning och normalarbetstid efter arbete.....	23
2.3 Villkor för ny arbetslöshetsersättning vid tillsvidareanställning på deltid.....	26
2.4 Villkor för ny arbetslöshetsersättning efter studier	28

2.4.1	Dagpenning och normalarbetstid efter studier	30
3	Konsekvenser	33
3.1	Ekonomiska konsekvenser.....	33
3.2	Konsekvenser för jämställdheten.....	33
4	Författningskommentar	35
4.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	35
4.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.....	42
4.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program	42

Sammanfattning

Inom Näringsdepartementet har en tjänstemannagrupp utarbetat förslag till regler om hur aktivitetsgarantin skall påverka rätten till arbetslöshetsersättning. Det gäller såväl effekten på den pågående ersättningsperioden med arbetslöshetsersättning som villkoren för ny arbetslöshetsersättning.

En utgångspunkt för förslagen är att en aktivitetsgaranti från och med den 1 augusti 2000 har införts i hela landet. Bestämmelser om aktivitetsgarantin återfinns i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. Plats i aktivitetsgarantin erbjuds personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. Inom ramen för aktivitetsgarantin skall de arbetslösa erbjudas en heltidsaktivitet till dess att de fått ett arbete eller påbörjat en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd.

Skälet till införandet av aktivitetsgarantin var bl.a. att befintliga åtgärder för att få in arbetslösa på den reguljära arbetsmarknaden inte ansågs tillräckligt effektiva för ett stort antal personer som varit inskrivna hos arbetsförmedlingen under en längre tid. Ett annat skäl var att förhindra en rundgång mellan åtgärder och arbetslöshetsersättning.

Aktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin i förhållande till reglerna i arbetslöshetsförsäkringen behandlas i dag på samma sätt som andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Regeringen har i propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139 s. 76) framhållit att den kommer att fortsatt överväga hur reglerna om rätt till arbetslöshetsersättning skall förhålla sig till aktivitetsgarantin. Denna departementspromemoria innehåller bedömningar och förslag till relationen mellan arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsgarantin.

För den som börjat i aktivitetsgarantin föreslår arbetsgruppen att möjligheten att återgå till en pågående ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning slopas. Den arbetslöse skall erbjudas fortsatt deltagande i aktivitetsgarantin till dess att han eller hon åter fått en etablering på arbetsmarknaden. Sådan etablering anser arbetsgruppen föreligga när personen uppfyllt ett nytt arbetsvillkor eller avslutat heltidsstudier som omfattat minst ett läsår.

Arbetsvillkoret för en ny ersättningsperiod efter det att personen börjat delta i aktivitetsgarantin föreslås vara detsamma som det vanliga arbetsvillkoret för arbetslöshetsersättning. Hela arbetsvillkoret skall vara uppfyllt inom ramen för aktivitetsgarantin. I den ramtid – 12 månader – inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt föreslås ingå jobbsökaraktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin. Vad som däremot inte bör ingå är andra arbetsmarknadspolitiska insatser t.ex. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik och arbete med särskilt anställningsstöd. Det arbete med vilket det nya arbetsvillkoret är uppfyllt föreslås läggas till grund för beräkning av arbetslöshetsersättningen i den nya perioden, dock med en möjlighet att få samma dagpenning som under tiden i aktivitetsgarantin. Denna möjlighet föreslås kvarstå i 12 månader. För den som när han eller hon uppfyller ett nytt arbetsvillkor inom ramen för aktivitetsgarantin fortfarande har en tillsvidareanställning på deltid föreslås en begränsning av rätten till arbetslöshetsersättning. Lämnar den arbetslöse aktivitetsgarantin utan att ha uppfyllt ett nytt arbetsvillkor föreslås för rätt till arbetslöshetsersättning att hela arbetsvillkoret är uppfyllt efter deltagandet i garantin.

Ett särskilt studerandevillkor föreslås. Den som lämnar aktivitetsgarantin för heltidsstudier under minst ett läsår och slutför sådana studier föreslås beviljas arbetslöshetsersättning varvid kvalifikationstiden på 90 dagar slopas. Ersättningen vid det särskilda studerandevillkoret föreslås bestämmas till samma belopp som lämnats i aktivitetsgarantin.

Lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Nuvarande lydelse

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12-14 §§ (medlemsvillkor).

Föreslagen lydelse

7 §

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12-14 a §§ (medlemsvillkor) *eller studerandevillkoret enligt 19 §.*

12 a §

En sökande som vid deltagande i aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret och som inom tre månader efter deltagandet är tillsvidareanställd på deltid har inte rätt till ersättning under anställningen.

14 a § *Ramtiden kan inte omfatta tid före deltagande i aktivitetsgarantin vid prövning av arbetsvillkoret.*

17 §

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, *aktivitetsgarantin*, ungdomsgarantin, datortekverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program,
3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, ungdomsgarantin, datortekverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program,
4. varit hindrad att arbeta på grund av utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

5. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats,

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Tid som enligt 13 a § har jämställts med förvärvsarbete skall dock räknas in i ramtiden.

18 §

Sökande är berättigade till ersättning enligt grundförsäkringen utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att de avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd. När ramtiden bestäms räknas inte in den tid då sökandena har varit hindrade att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, havandeskap, vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen.

Sökande är berättigade till ersättning enligt grundförsäkringen utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att de avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd. *För sökande som deltagit i aktivitetsgarantin finns särskilda bestämmelser i 19 §.*

När ramtiden bestäms räknas inte in den tid då sökandena har varit hindrade att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, havandeskap, vård av eget barn som inte har

fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen.

För en sökande som avslutat sin utbildning genom att fullfölja en treårig gymnasieutbildning och är under 20 år efter att ramtiden om 10 månader i första stycket förflutit förlängs dock ramtiden till den dag den sökande fyller 20 år.

19 § *Sökande som deltagit i aktivitetsgarantin är berättigade till ersättning utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de enligt överenskommelse i handlingsplanen lämnat aktivitetsgarantin och avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd. Ersättning lämnas då enligt 30 a §.*

Rätt till ersättning förutsätter att sökande inom en ramtid av 10 månader efter att de avslutat utbildningen ansökt om ersättning. När ramtiden bestäms skall 18 § tillämpas.

23 §

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren. *Vad som nu har sagts gäller dock inte om en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast fick ersättning. I sådan tid räknas inte in tid som anges i 16 och 17 §§.*

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren.

Sökanden har efter deltagande i aktivitetsgarantin dock inte rätt till ersättning under återstående antal dagar av perioden som föregått aktivitetsgarantin.

Sökanden har heller inte rätt till ersättning efter att en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast fick ersättning. I sådan tid

räknas inte in tid som anges i 16 och 17 §§.

Om ersättningsperioden har löpt ut men den sökande under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då skall dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.

23 a §

Om ersättningsperioden har löpt ut men sökanden under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då skall dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.

Sökanden som regelbundet utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa och som vid ersättningsperiodens utgång fortsätter en tillsvidareanställning på deltid har dock inte rätt till ersättning i den nya ersättningsperioden så länge tillsvidareanställningen på deltid pågår.

Denna begränsning av ersättningsrätten gäller också vid

en ny tillsvidareanställning på deltid som påbörjas inom tre månader från det att den tidigare tillsvidareanställningen på deltid upphörde.

30 § *Till en sökande som lämnat aktivitetsgarantin sedan han eller hon inom aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret får, om det är förmånligare för den sökande, dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgarantin.*

Rätten att basera dagpenningen på aktivitetsstödet gäller om ansökan om ersättning sker inom tolv månader från tidpunkten när sökanden avslutade deltagandet i aktivitetsgarantin.

30 a § *Till en sökande som är berättigad till ersättning enligt studerandevillkoret i 19 § skall dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgarantin. Normalarbetstiden skall bestämmas till tid som svarar mot sökandens arbetsutbud.*

46 §

Bestämmelserna i 43 § samt 45 a § första stycket 1 om arbete skall tillämpas i fråga om arbetsmarknadspolitiska program för vilka aktivitetsstöd lämnas enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd och utbildningar för vilka utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Bestämmelserna i 44, 45 och 45 a §§ skall därvid gälla i tillämpliga delar.

Om den sökande lämnat aktivitetsgarantin utan att inom ramen för aktivitetsgarantin uppfylla arbetsvillkoret har den sökande dock inte rätt till ersättning förrän han eller hon därefter på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

**Förslag till förordning
om ändring i förordningen (1997:835) om
arbetslöshetsförsäkring**

Härigenom föreskrivs att 8 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring skall upphöra att gälla vid utgången av xx xx.

**Förslag till förordning
om ändring i förordningen (2000:634) om
arbetsmarknadspolitiska program**

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

Den som anvisats aktivitetsgarantin *kan* ta del av den tills han eller hon

- haft ett reguljärt arbete i minst sex månader utan att samtidigt ha tagit del av andra aktiviteter inom ramen för garantin,
- påbörjar en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd, eller
- själv väljer att lämna garantin.

Den som anvisats aktivitetsgarantin *får* ta del av den tills han eller hon

- inom aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
- enligt överenskommelse i handlingsplanen påbörjar en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd, eller
- själv väljer att lämna garantin.

1 Inledning

Arbetslöshetsförsäkringen är avsedd att vara ett tillfälligt ekonomiskt stöd vid omställning till ett nytt arbete. Det visar inte minst det förhållande att en ersättningsperiod är begränsad till 300 ersättningsdagar, vilket framgår av 22 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. För rätt till ny ersättning krävdes ursprungligen att personen åter utförde arbete. I takt med att arbetsmarknadspolitiken utvecklades med nya former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder gjordes också fullföljande av sådana åtgärder återkvalificerande för ny ersättningsperiod.

Kritik framfördes mot vad man uppfattade som en rundgång mellan arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Deltagande i sådana åtgärder beviljades inte främst för att stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden utan för att kvalificera till en ny period med arbetslöshetsersättning.

Utredningen Kontrakt för arbete (Ds 1999:58)

Näringsministern beslutade våren 1999 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att se över vissa frågor beträffande arbetslöshetsförsäkringen. I riktlinjerna för arbetsgruppen angavs bl.a. följande. Det är viktigt att arbetslöshetsförsäkringen inte uppfattas som en permanent försörjning. Med en försäkring utan en absolut borte tidsgräns måste den enskildes ansvar för att handla så att han eller hon så snabbt som möjligt kan lämna arbetslösheten vara mycket tydligt. Att det kan förutsätta t.ex. byte av bostadsort eller yrke måste stå klart för den enskilde. Däremot skall försäkringen garantera en rim-

lig ekonomisk trygghet så länge den enskilde anstränger sig att finna ett nytt arbete och att öka sin anställbarhet.

Arbetsgruppen föreslog i utredningen Kontrakt för arbete – Rättvisa och tydliga regler i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 1999:58) bl.a. att arbetsmarknadspolitiska program inte längre skulle återkvalificera till ny ersättningsperiod. Därigenom skulle rundgången mellan arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska program slopas. Senast inom 600 ersättningsdagar skulle den som inte uppfyllde ett nytt arbetsvillkor erbjudas en mer långsiktig insats på heltid inom ramen för vad arbetsgruppen kallade en övergångsarbetsmarknad.

Aktivitetsgarantin

Regeringen beslutade den 10 februari 2000 att uppdra åt Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) att utforma och genomföra en aktivitetsgaranti för personer som har särskilt svårt att få arbete. Syftet med garantin skulle vara att effektivisera insatserna för de mest utsatta grupperna för att stärka deras möjligheter att komma tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden.

Regeringen föreslog i propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) att en aktivitetsgaranti skulle införas i hela landet från och med den 1 augusti 2000. Riksdagen beslutade våren 2000 i enlighet med regeringens förslag (bet. 1999/2000:AU7, rskr. 1999/2000:230). Plats i aktivitetsgarantin kan erbjudas personer som är eller riskerar att bli långtidsinskrivna. Målgruppen för åtgärden är personer som är 20 år eller äldre och som söker arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen. De skall stå till arbetsmarknadens förfogande. Om arbetsförmedlingen gör bedömningen att det finns risk för långtidsinskrivning och att personens framtida anställbarhet främjas av snabba insatser kan individen komma att omfattas av aktivitetsgarantin från första dagen för inskrivning på arbetsförmedlingen. Aktiviteterna skall bygga på en individuell handlingsplan som upprättats av arbetsförmedlingen i samråd med den arbetslöse. Den arbetssökande kan delta i aktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin till dess

han eller hon haft ett reguljärt arbete i minst sex månader utan att samtidigt ha deltagit i andra aktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin, påbörjat en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd eller själv väljer att lämna de arbetsmarknadspolitiska systemen. Den individuella handlingsplanen och åtgärderna inom ramen för aktivitetsgarantin skall regelbundet omprövas, dock minst en gång per år.

När propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) presenterades bedrevs aktivitetsgarantin fortfarande på försök på 40 orter och hade inte funnit sin slutgiltiga form. Aktiviteterna inom ramen för aktivitetsgarantin behandlas därför i dag på samma sätt som andra arbetsmarknadspolitiska insatser inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär bl.a. att en arbetssökande efter en tid i aktivitetsgarantin kan knyta an till en tidigare ersättningsperiod om det finns ersättningsdagar kvar och inte 12 månader förflutit sedan han eller hon senast fick arbetslöshetsersättning. Vidare gäller att tid i aktivitetsgarantin, i likhet med tid i andra arbetsmarknadspolitiska program, är överhoppningsbar i arbetslöshetsförsäkringen. Reglerna om nedsättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring skall också tillämpas i de fall den sökande avvisar erbjudande om att delta i aktivitetsgarantin.

2 Överväganden

2.1 *Aktivitetsgarantins effekt på en pågående ersättningsperiod*

Förslag: När den arbetssökande börjar i aktivitetsgarantin upphör rätten att återgå till den pågående ersättningsperioden i arbetslöshetsförsäkringen som föregått deltagandet i aktivitetsgarantin.

Gällande rätt

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut har den sökande enligt 23 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring rätt till återstående antal dagar av perioden vid ny arbetslöshet även om han eller hon då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren. Detta gäller dock inte om en sammanhängande tid av 12 månader har gått sedan den sökande senast fick ersättning. Reglerna innebär bl.a. att ersättningsperioden på 300 ersättningsdagar kan användas under lång tid och att det finns stora möjligheter att gå in och ur samma ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning och bibehållen inkomstrygghet även när man bara kan finna tillfälliga arbeten.

När en arbetssökande som uppbär arbetslöshetsersättning börjar ett arbetsmarknadspolitiskt program lämnar sökanden försäkringen och uppbär i stället lön eller aktivitetsstöd under tiden i programmet. Aktivitetsstödet motsvarar då den ersättning den arbetslöse fick från arbetslöshetsförsäkringen. I händelse av fortsatt arbetslös-

het efter programmet har den sökande möjlighet att gå tillbaka till den tidigare pågående ersättningsperioden enligt 23 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Man kan uttrycka det som att ersättningsrätten är vilande och kan återupptas om arbetslösheten kvarstår efter programmet.

Överväganden

Det är angeläget att rätten att gå tillbaka till den pågående ersättningsperioden efter deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program kvarstår för merparten av programmen, särskilt som dessa inte längre återkvalificerar till nya perioder med arbetslöshetsersättning (se prop. 1999/2000:139 s. 60–62). En ytterligare omständighet som talar för att rätten skall kvarstå är att de flesta av de arbetsmarknadspolitiska programmen dessutom är tidsbegränsade och även om de syftar till återgång i arbete kan det ibland ta en viss tid innan sökanden finner ett nytt arbete efter programmet.

Aktivitetsgarantin, som är en av de insatser som kan erbjudas inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska programmen, har en delvis annan karaktär än de övriga insatserna. Aktivitetsgaranti kan erbjudas den som är eller riskerar att bli långtidsinskriven. Bedömningen vid ett sådant erbjudande är att den arbetssökande behöver det extra stöd som aktivitetsgarantin innebär. I aktivitetsgarantin ryms möjlighet att kunna anvisas till alla de arbetsmarknadspolitiska program som också kan anvisas utanför aktivitetsgarantin. Utöver detta erbjuds inom aktivitetsgarantin ett mer strukturerat arbetssökande s.k. jobbsökaraktiviteter. Inom aktivitetsgarantin finns också det förstärkta anställningsstödet avsett för den som fyllt 57 år och deltagit i aktivitetsgarantin under minst tre månader (5 b § förordningen (1997:1275) om anställningsstöd). Inom aktivitetsgarantin finns också alla möjligheter att ta tillfälligt arbete på heltid eller deltid och vid fortsatt arbetslöshet åter nyttja aktivitetsgarantins stöd för en långsiktig lösning på personens arbetslöshet.

Det finns inte någon i förväg fastställd tid under vilken den arbetslöse får delta i aktivitetsgarantin. Avsikten med garantin är att den arbetssökande skall delta i garantin så länge det behövs för att

komma åter i arbete. Det finns därför ingen anledning att en tidigare icke avslutad ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen skall vara vilande när personen i fråga deltar i aktivitetsgarantin. Rätten till fortsatt arbetslöshetsersättning i en påbörjad ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning som ligger i tiden före deltagandet i aktivitetsgarantin bör därför upphöra i och med att den arbetslöse börjar i aktivitetsgarantin.

För att säkerställa att sökande inte tvingas lämna garantin utan att ha en försörjning bör sökanden erbjudas att vara kvar i aktivitetsgarantin till dess han eller hon uppfyllt rätten till en ny period med arbetslöshetsersättning eller påbörjat en utbildning. Rätten till ny ersättningsperiod efter deltagande i aktivitetsgarantin behandlas i avsnitt 2.2.- 2.4.

2.2 Villkor för ny arbetslöshetsersättning efter arbete

Förslag: Ramtiden inom vilken arbetsvillkoret i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall vara uppfyllt begränsas för den som deltagit i aktivitetsgarantin. Ramtiden kan inte omfatta tid före deltagandet i aktivitetsgarantin. När ramtiden bestäms skall även tid i jobbsökaraktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin räknas in.

För rätt till arbetslöshetsersättning till den som har deltagit i aktivitetsgarantin gäller alltså att det förvärvsarbete som behövs för att uppfylla arbetsvillkoret skall vara utfört inom ramen för aktivitetsgarantin. Den som själv väljer att lämna aktivitetsgarantin utan att på detta sätt ha uppfyllt arbetsvillkoret har inte rätt till ersättning förrän sökanden efter det att sökanden *lämnade* aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret.

Gällande rätt

Avsikten med aktivitetsgarantin är att ge den arbetssökande det extra stöd som behövs för att han eller hon skall komma åter i arbete. Inom ramen för aktivitetsgarantin deltar den sökande i strukturerat arbetssökande – jobbsökaraktiviteter. Dessa varvas i många fall

med t.ex. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, datorverk-samhet eller tillfällig anställning med anställningsstöd. Under tiden i garantin tar också den arbetsökande alla chanser till arbete, även tillfälliga sådana, eftersom detta är ett bra sätt att få erfarenhet och att visa sin kompetens. För en arbetsökande som gör anspråk på arbetslöshetsersättning och som haft en plats inom aktivitetsgaran-tin gäller i dag de vanliga reglerna i arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt 12 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring är sö-kande berättigad till ersättning då han eller hon under en ramtid av 12 månader utfört arbete av viss omfattning. Aktiviteter inom ra-men för aktivitetsgarantin behandlas i dag enligt 17 § lagen om ar-betslöshetsförsäkring på samma sätt som andra arbetsmarknadspoli-tiska insatser. Det innebär att tid då sökande varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i aktivitetsgarantin inte ingår i ramtiden utan kan hoppas över. Vidare kan arbete under tiden i aktivitetsga-rantin läggas till grund för uppfyllande av ett nytt arbetsvillkor un-der förutsättning att förvärvsarbetet inte finansierats med särskilt anställningsstöd eller bedrivits med stöd till start av näringsverk-samhet (jfr 14 § lagen om arbetslöshetsförsäkring).

Enligt 23 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program kan den arbetslöse lämna aktivitetsgarantin efter att ha ut-fört arbete i minst sex månader utan att samtidigt ha tagit del av andra aktiviteter inom ramen för garantin, eller genomgått en ut-bildning eller genom att han eller hon själv väljer att lämna de ar-betsmarknadspolitiska systemen.

Enligt 43 § p. 1 och 46 § lagen om arbetslöshetsförsäkring stängs en sökande av från rätt till arbetslöshetsersättning under viss tid om han eller hon frivilligt utan giltig anledning lämnar ett arbetsmark-nadspolitiskt program, t.ex. aktivitetsgarantin.

Överväganden

Arbetsvillkoret

Det är angeläget att de som är eller riskerar långtidsarbetslöshet får det stöd de behöver för att åter komma i arbete. Att kräva att deltagare i aktivitetsgarantin uppfyller ett alltför strängt arbetsvillkor för att åter vara berättigade till arbetslöshetsersättning kan skapa inlåsnings effekter i aktivitetsgarantin. Därför bör gällande regler i lagen om arbetslöshetsförsäkring angående omfattningen av arbete och vad som avses med förvärvsarbete i arbetsvillkoret alltjämt tillämpas för dem som deltagit i aktivitetsgarantin.

Ramtiden

Den arbetslöse bör beviljas arbetslöshetsersättning först sedan han eller hon fått en viss etablering på arbetsmarknaden. Därför bör ändringar genomföras vad gäller beräkningen av ramtiden inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt. Ramtiden bör enbart omfatta tid som ligger *efter* det att sökanden *började* delta i aktivitetsgarantin. Det innebär att hela arbetsvillkoret skall vara uppfyllt inom ramen för aktivitetsgarantin.

I syfte att skapa en likhet med reglerna i arbetslöshetsförsäkringen för sökanden som inte haft plats i aktivitetsgarantin bör tid i jobbsökaraktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin ingå i ramtiden. Dessa jobbsökaraktiviteter är till sin karaktär mest lika tid med arbetslöshetsersättning, vilka i dag ingår i ramtiden för en ny ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning. Ett ytterligare skäl för att tid i jobbsökaraktiviteter inte längre skall vara överhoppningsbar är att den arbetslöse bör beviljas arbetslöshetsersättning först sedan han eller hon fått en viss etablering på arbetsmarknaden. Däremot föreslås ingen ändring vad gäller andra aktiviteter inom aktivitetsgarantin t.ex. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik,

datortekverksamhet och tid i anställning med särskilt anställningsstöd. De bör alltså inte ingå i ramtiden.

För att säkerställa att en sökande inte tvingas lämna garantin utan att försörjningen är säkerställd bör sökanden erbjudas att vara kvar i aktivitetsgarantin till dess han eller hon åter har rätt till arbetslöshetsersättning.

Avstängning från rätt till ersättning

Att lämna en plats i aktivitetsgarantin för att i stället uppbära arbetslöshetsersättning är allvarligt i det att sökanden därmed avvisar det förstärkta förmedlingsstödet som skall hjälpa denne att komma ur arbetslösheten. Därför bör en särskild bestämmelse införas för en sökande som lämnar aktivitetsgarantin utan att inom aktivitetsgarantin uppfylla ett nytt arbetsvillkor. För att en sådan sökande skall beviljas arbetslöshetsersättning föreslås att den sökande *efter* det att han eller hon *lämnade* aktivitetsgarantin uppfyllt ett arbetsvillkor. Bestämmelsen föreslås gälla i stället för regeln i 43 § p. 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring och liknar den då den sökande enligt 45 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring vid tre tillfällen avvisat erbjudande om arbete eller arbetsmarknadspolitiskt program. Skillnaden är att i det fall sökanden på egen hand lämnar aktivitetsgarantin saknar skälen till sökandens agerande betydelse.

2.2.1 Dagpenning och normalarbetstid efter arbete

Förslag: Dagpenningen till den som inom aktivitetsgarantin uppfyllt ett nytt arbetsvillkor får, om det är till fördel för sökanden, lämnas med ett belopp som motsvarar den ersättning som senast lämnades i form av aktivitetsstöd under tiden i aktivitetsgarantin. Denna möjlighet gäller för den som ansöker om arbetslöshetsersättning inom 12 månader från det att deltagandet i aktivitetsgarantin upphörde.

Gällande rätt

Enligt gällande regler lämnas arbetslöshetsersättning i form av en dagpenning som är baserad på tidigare förvärvsinkomster (24 och 25 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring). Inkomsten beräknas på sökandens tidigare dagsförtjänst under normalarbetstid. Ersättningens omfattning under en vecka bestäms genom en jämförelse mellan sökandens normala arbetstid per vecka före arbetslösheten och antalet arbetslösa timmar under den vecka för vilken ersättning söks. Normalarbetstiden har betydelse vid bedömningen om sökande är att anse som arbetslös eller inte. Exempel: En helt arbetslös person med en normalarbetstid om 20 timmar per vecka och en månadslön om 15 000 kr får en dagpenning på 545 kr. Samma dagpenningbelopp får en heltidsarbetslös med en normalarbetstid om 40 timmar i veckan och en månadslön om 15 000 kr. Skillnaden uppstår när båda arbetar deltid 20 timmar per vecka. Sökanden med en normalarbetstid om 20 timmar per vecka är inte alls berättigad till någon ersättning så länge han eller hon arbetar 20 timmar per vecka. Det finns i det fallet ingen arbetslöshet att ersätta. Sökande med en normalarbetstid om 40 timmar per vecka är däremot berättigad till arbetslöshetsersättning (2,5 * 545 kronor per vecka) om han eller hon har ett deltidsarbete motsvarande 20 timmar per vecka.

Överväganden

Dagpenning

Som framgår av avsnitt 2.2 föreslås ingen ändring av gällande arbetsvillkor för rätt till arbetslöshetsersättning efter det att personen deltagit i aktivitetsgaranti förutom att ramtiden inom vilket arbetsvillkoret skall vara uppfyllt begränsas till att omfatta tid inom eller efter aktivitetsgarantin. Därför bör normalarbetstiden och dagpenningen i likhet med gällande regler också som huvudregel baseras på det arbete som ligger till grund för rätt till arbetslöshetsersättning. Det kan emellertid vara så att lönen för det arbete med vilket rätten till arbetslöshetsersättning uppfyllts skulle komma att ge en väsentligt lägre dagpenning i en ny ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning än vad som erhållits i aktivitetsstöd under deltagande i aktivitetsgarantin. Det kan i förlängningen leda till att sökanden avstår från att ta ett arbete om han eller hon riskerar att få en lägre ersättning i en ny period med arbetslöshetsersättning än den som lämnas i aktivitetsgarantin. Därför föreslås att dagpenningen, om det är till fördel för sökanden, i stället fastställs till samma belopp som lämnats i aktivitetsstöd under deltagande i aktivitetsgarantin. En förutsättning för att få en dagpenning i den nya ersättningsperioden med ett belopp som motsvarar det som erhållits i form av aktivitetsstöd inom aktivitetsgarantin är att sökanden vid prövningen av ersättningsrätten efter aktivitetsgarantin även uppfyller medlemsvillkoret i arbetslöshetskassan. Det innebär ett krav på medlemskap i kassan under minst 12 månader sedan det senaste inträdet.

Rätt till arbetslöshetsersättning med samma belopp som aktivitetsstöd kvarstår i 12 månader

Ju längre tid som förflyter mellan tiden i aktivitetsgarantin och tidpunkten för ansökan om arbetslöshetsersättning desto mindre är

anknytningen till förhållandena under aktivitetsgarantin. Även om ett nytt arbetsvillkor uppfyllts inom ramen för aktivitetsgarantin fortsätter många detta arbete och någon arbetslöshetsersättning är inte aktuell. Upphör detta arbete läggs på vanligt sätt det senaste arbetet före arbetslösheten till grund för beräkning av ersättningen, men med en rätt att få ett belopp motsvarande aktivitetsstödet i stället. Har däremot 12 månader eller mer förflutit får sökanden anses ha anpassat sig till den nya inkomstnivån och anledning att falla tillbaka på en äldre ersättningsnivå bör då inte längre finnas.

Möjligheten att få dagpenningen i den nya ersättningsperioden baserad på det belopp som lämnats i aktivitetsgarantin föreslås därför kvarstå under en 12 månadersperiod efter det sökanden lämnat aktivitetsgarantin. Har det gått mer än 12 månader från det sökanden lämnade aktivitetsgarantin får det anses inte längre finnas skäl att knyta an till ersättningsnivån i aktivitetsgarantin.

Normalarbetstid

Förslaget omfattar möjligheten att få samma dagpenning i arbetslöshetsförsäkringen som i aktivitetsstöd under aktivitetsgarantin. *Normalarbetstiden* bör däremot, på vanligt sätt, beräknas med utgångspunkt i det arbete med vilket det nya arbetsvillkoret uppfyllts. Exempel: För den som före deltagandet i aktivitetsgarantin har arbetat heltid och haft en dagpenning på t.ex. 500 kronor per dag och uppfyllt det nya arbetsvillkoret inom aktivitetsgarantin med deltidsarbete i genomsnitt 20 timmar per vecka blir normalarbetstiden 20 timmar per vecka. Enligt förslaget får då dagpenningen, om det är till fördel för den sökande, lämnas med samma belopp som i aktivitetsgarantin, i exemplet 500 kronor. Arbetar den sökande därefter t.ex. 20 timmar per vecka finns ingen arbetslöshet att ersätta eftersom normalarbetstiden är 20 timmar per vecka. Vid hel arbetslöshet lämnas däremot dagpenning med 500 kronor per dag fem dagar per vecka.

Skälet till att normalarbetstiden bör beräknas på arbetsvillkoret är att det inte bedöms vara rimligt att en arbetslös, som före tiden i aktivitetsgarantin arbetat heltid men som under tiden i garantin en-

dast kunnat finna deltidsarbete, kompenseras med arbetslöshetsersättning vid sidan av nya deltidsarbeten i en ny ersättningsperiod efter aktivitetsgarantin. Därför föreslås att jämförelsen görs mellan omfattningen av det arbete med vilket det nya arbetsvillkoret är uppfyllt och det arbete som nu utförs. Finns där någon arbetslöshet kan den kompenseras enligt vad som framgår av en av regeringen fastställd omräkningstabell (bilaga till förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring). Åtar sig den sökande arbete på deltid i samma omfattning som den med vilken han eller hon uppfyllt det nya arbetsvillkoret får han eller hon ta konsekvenserna av detta och avstå från arbetslöshetsersättning. Det blir på så sätt ett incitament för den arbetslöse att söka sig bort från verksamheter där endast deltidsarbete erbjuds. I avsnitt 2.3 nedan finns förslag som begränsar rätten till arbetslöshetsersättning för sökande som efter deltagande i aktivitetsgarantin är tillsvidareanställda på deltid. I detta sammanhang erinras om vad regeringen sagt i propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139) nämligen att arbetsförmedlingen naturligtvis inte skall anvisa arbetssökande till arbetsgivare som inte i rimlig omfattning erbjuder arbeten med tid som överensstämmer med sökandens arbetsutbud.

2.3 Villkor för ny arbetslöshetsersättning vid tillsvidareanställning på deltid

Förslag: En sökande som inom aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret och inom tre månader efter deltagandet i aktivitetsgarantin är tillsvidareanställd på deltid har inte rätt till arbetslöshetsersättning.

Som framgår av avsnitt 2.2 föreslås ingen ändring av gällande arbetsvillkor för rätt till arbetslöshetsersättning efter deltagande i aktivitetsgaranti förutom att ramtiden inom vilket arbetsvillkoret skall vara uppfyllt begränsas till tid inom eller efter deltagande i aktivitetsgarantin. Förvärvsarbete inom aktivitetsgarantin kan därmed vara återkvalificerande för rätt till arbetslöshetsersättning. Avsikten

med aktivitetsgarantin är att den arbetslöse skall få den hjälp och det stöd från arbetsförmedlingens sida som behövs för att komma ur arbetslösheten. Deltidsarbetslösa som vid sidan av sitt deltidsarbete deltar i aktiviteter inom aktivitetsgarantin kan uppfylla arbetsvillkoret inom aktivitetsgarantin och därefter göra anspråk på arbetslöshetsersättning trots att den arbetslöse inte kommit ur arbetslösheten. Eftersom problemet för den arbetslöse fortfarande kvarstår är det knappast meningsfullt att den arbetslöse lämnar aktivitetsgarantin och i stället uppbär arbetslöshetsersättning. Erfarenheten visar att arbetslöshetsersättning vid sidan av deltidsarbete skapar inläsnings-effekter och permanentar arbetslösheten.

Därför bör arbetslöshetsersättning inte lämnas till den som efter aktivitetsgarantin fortsätter en tillsvidareanställning på deltid. En särskild bestämmelse som begränsar deltidsarbetandes rätt till ersättning bör därför införas i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelsen bör även omfatta den som inom tre månader påbörjar en tillsvidareanställning på deltid. Om tillsvidareanställningen börjat under tiden i aktivitetsgarantin eller efter det att sökanden lämnat aktivitetsgarantin har ingen betydelse för tillämpningen av bestämmelsen. Begränsningen gäller endast så länge tillsvidareanställningen pågår. Har arbetslöshetsersättning på grund av begränsningen inte beviljats skall ersättningsrätten, efter ansökan, prövas när detta hinder för arbetslöshetsersättning inte längre föreligger och sökanden då uppfyller övriga villkor för sådan ersättning.

Effekten av förslaget att inte lämna arbetslöshetsersättning om deltidsarbete pågår medför att sökanden bör ha möjlighet att vara kvar i aktivitetsgarantin till dess att han eller hon har rätt till arbetslöshetsersättning. Sökanden kan dock på eget initiativ lämna garantin.

2.4 Villkor för ny arbetslöshetsersättning efter studier

Förslag: Ett särskilt studerandevillkor införs för sökanden som i enlighet med den individuella handlingsplanen som upprättats i samråd med sökanden, lämnat aktivitetsgarantin för studier. Arbetslöshetsersättning lämnas utan att sökanden uppfyllt arbetsvillkoret om sökanden avslutat heltidsstudier omfattande minst ett läsår och som även i övrigt varit av den typ och i den omfattning som anges i studerandevillkoret i 18 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

I det särskilda studerandevillkoret skall ingen kvalifikationstid finnas. Däremot skall vanlig karens om fem dagar enligt 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring gälla. Ersättningen skall i detta fall sökas inom 10 månader från det att studierna avslutades. Denna frist förlängs med överhoppningsbar tid som anges i 18 § samma lag.

Gällande rätt

Enligt studerandevillkoret i 18 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring kan den som inte uppfyller ett arbetsvillkor men nyligen avslutat viss utbildning beviljas ersättning motsvarande grundbeloppet. Grundbeloppet är 270 kronor per dag fr.o.m. den 2 juli 2001. Den avslutade utbildningen skall ha bedrivits på heltid under minst ett läsår och berättiga till studiesocialt stöd. För rätt till ersättning krävs vidare att den sökande skall ha varit anmäld som arbetslös arbetssökande eller utfört förvärvsarbete under minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att utbildningen avslutades. I ramtiden om 10 månader räknas inte in tid då den sökande varit hindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av bl.a. sjukdom, totalförsvarspåbud eller vård av eget barn som inte fyllt två år.

Regeringen har i propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) angett tre vägar ut ur aktivitetsgarantin. Den arbetssökande deltar i aktivitetsgarantin till dess han eller hon har haft ett reguljärt arbete i minst sex måna-

der utan att parallellt med arbete ha deltagit i andra aktiviteter inom ramen för aktivitetsgarantin, påbörjat andra studier än arbetsmarknadsutbildning eller själv valt att lämna de arbetsmarknadspolitiska systemen.

En sökande som påbörjat andra studier än arbetsmarknadsutbildning kan lämna aktivitetsgarantin. Om en arbetslös avslutat sådana studier som anges i studerandevillkoret i 18 § lagen om arbetslöshetsförsäkring kan han eller hon om arbetsvillkoret inte är uppfyllt beviljas ersättning motsvarande grundbeloppet.

Överväganden

Gällande regler innebär att om en arbetslös som varit etablerad på arbetsmarknaden och beviljats en arbetslöshetsersättning som överstiger grundbeloppet lämnar aktivitetsgarantin för studier och avslutar studierna skulle den arbetslöse därefter under 90 dagar stå helt utan ersättning för att sedan endast erhålla grundbeloppet. Denna ordning kan knappast öka intresset för arbetssökande som omfattas av aktivitetsgarantin att påbörja studier. För denna grupp av arbetslösa bör därför särskilda bestämmelser införas som innebär att kvalifikationstiden om 90 dagar i det gällande studerandevillkoret slopas och att sökande kan erhålla en högre ersättning än grundbeloppet. Förslag om ersättning behandlas nedan i avsnitt 2.4.1.

Ett särskilt studerandevillkor föreslås gälla för deltagare i aktivitetsgarantin vars individuella handlingsplan innehåller en överenskommelse om att deltagaren skall lämna aktivitetsgarantin för heltidsstudier. Studierna skall slutföras och omfatta minst ett läsår.

Den som själv väljer att lämna aktivitetsgarantin för heltidsstudier av sådan typ och omfattning som anges ovan men utan att någon överenskommelse träffats om det i handlingsplanen, bör däremot inte vara berättigad till ersättning enligt det nya studerandevillkoret. Inte heller den som eventuellt inom ramen för aktivitetsgarantin skulle slutföra sådana studier skall omfattas av den nu föreslagna bestämmelsen. Det finns nämligen inget skäl att när sådana studier påbörjas uppehålla en plats inom aktivitetsgarantin särskilt som ar-

betslöshetsersättning kan erhållas genast efter det att studierna genomförts. Skulle i något fall den situationen uppstå att det är omöjligt för den sökande att fullfölja studierna finns möjligheten att vid arbetslöshet, om så bedöms lämpligt, åter erbjuda den sökande att delta i aktivitetsgarantin. I detta särskilda studerandevillkor föreslås ingen kvalifikationstid. Den vanliga karenstiden på fem dagar i 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring bör däremot gälla. Ersättningen skall sökas inom 10 månader från det att studierna avslutades. Denna frist förlängs med sådan överhoppningsbar tid som anges i 18 § samma lag.

2.4.1 Dagpenning och normalarbetstid efter studier

Förslag: Ersättning till den som efter deltagande i aktivitetsgarantin beviljats arbetslöshetsersättning enligt det särskilda studerandevillkoret skall lämnas med ett belopp som motsvarar den ersättning som senast lämnades i form av aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgarantin.

Om aktivitetsstödet baserats på en inkomstrelaterad ersättning skall normalarbetstiden bestämmas till en tid motsvarande sökandens arbetsutbud.

Som inledningsvis framhållits i avsnitt 2.4 ovan innebär studerandevillkoret i 18 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring att till den som uppfyllt studerandevillkoret lämnas ersättning motsvarande grundbeloppet.

Den som deltar i aktivitetsgarantin och anser att heltidsstudier under minst ett läsår i det reguljära utbildningsväsendet är den bästa vägen ur arbetslöshet bör stödjas. Gällande ordning där ersättning endast utgår med ett belopp motsvarande grundbeloppet kan motverka att personer som omfattas av aktivitetsgarantin skaffar sig en kompetens genom utbildning. Exempel: Hade personen en dagpenning på t.ex. 500 kronor i arbetslöshetsersättning och motsvarande belopp i form av aktivitetsstöd i aktivitetsgarantin är det knappast attraktivt att efter studier på ett läsår eller mer få en arbetslöshetsersättning i form av grundbelopp som fr.o.m. den 2 juli 2001 är 270

kronor per dag. Hade personen inte deltagit i aktivitetsgarantin utan valt studier som ett avbrott i arbetslöshetsförsäkringen hade studierna varit överhoppningsbara och sökanden hade återgått till sin pågående ersättningsperiod.

Genom det nya studerandevillkoret bör det göras ekonomiskt neutralt att avsluta sin tid i aktivitetsgarantin genom heltidsstudier som omfattar minst ett läsår. Idén är att sökanden inte skall förlora ekonomiskt på att studera. Därför föreslås att den som uppfyller det särskilda studerandevillkoret får en dagpenning som motsvarar vad som senast utbetalades i aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgarantin. Det innebär att om sökandens ersättning i aktivitetsgarantin baseras på en dagpenning i form av grundbelopp är sökande berättigad till motsvarande ersättning efter att ha uppfyllt det särskilda studerandevillkoret. Om aktivitetsstödet motsvarat en inkomstrelaterad ersättning blir också ersättningen beräknad på det nya särskilda studerandevillkoret en inkomstrelaterad ersättning. För rätt till en sådan inkomstrelaterad ersättning krävs också att medlemsvillkoret i kassan fortfarande är uppfyllt.

En sökande som är berättigad till ersättning enligt det särskilda studerandevillkoret har under ett helt läsår studerat på heltid. Sökanden bör därför få tillgodoräkna sig en normalarbetstid som svarar mot sökandens arbetsutbud oavsett vilken normalarbetstid som ligger till grund för beräkningen av aktivitetsstödet. Ett ytterligare skäl för att så bör vara fallet är att till den som uppfyllt det vanliga studerandevillkoret i 18 § lagen om arbetslöshetsförsäkring bestäms den sökandes normalarbetstid till tid motsvarande sökandens arbetsutbud enligt AMS föreskrift (AMSFS 1997:13, 47§). Samma modell bör gälla för det särskilda studerandevillkoret.

3 *Konsekvenser*

3.1 *Ekonomiska konsekvenser*

Övervägandena är en följd av de förändringar som regeringen föreslog i propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) och i propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139) eftersom regeringen angivit att den kommer att fortsatt överväga hur reglerna till arbetslöshetsersättningen skall förhålla sig till aktivitetsgarantin. Vidare har regeringen i tidigare proposition föreslagit en höjning av den inkomstrelaterade ersättningen. De nu i promemorian framlagda förslagens genomförande är således en delvis förutsättning för att höjningarna i nivåerna i arbetslöshetsförsäkringen skall vara finansierade.

3.2 *Konsekvenser för jämställdheten*

I promemorian föreslås en begränsning av rätt till arbetslöshetsersättning efter deltagande i aktivitetsgarantin för den som fortfarande har en tillsvidareanställning på deltid.

Man kan å ena sidan hävda att arbete i mindre omfattning än den önskade alltid är bättre än hel arbetslöshet. Samtidigt är det så att ett pågående deltidsarbete med därmed åtföljande deltidsarbetslöshet kan vara ett hinder för en förbättring av många personers arbetssituation. Det skapar inlåsning och en inte alltid sund solidaritet med

den arbetsgivare som väljer att organisera sitt arbete med ett antal deltidsanställda som är beredda att med kort varsel fylla de vakanser som till och från uppstår. Förslagen medför begränsningar i möjligheten att lämna aktivitetsgarantin för fortsatt arbete på deltid och vid sidan därav uppbära ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det kan också uttryckas som att deltidsarbetande - företrädes kvinnor - får en fortsatt möjlighet till aktiviteter inom aktivitetsgarantin till dess att de kommit tillrätta med hela sin arbetslöshetssituation.

4 Författningskommentar

4.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

7 § Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12-14 a §§ (medlemsvillkor) eller studerandevillkoret enligt 19 §.

Redaktionella ändringar har gjorts. Paragrafen har ändrats genom en hänvisning till 14 a §. Vidare har ett tillägg gjorts om att även den som uppfyllt studerandevillkoret enligt 19 § är berättigad till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Hänvisningen till 19 § är en följd av förslaget till 30 a § om att den som uppfyllt det särskilda studerandevillkoret är berättigad till en inkomstrelaterad ersättning med en dagpenning motsvarande vad som lämnades i aktivitetsstöd och en normalarbetstid motsvarande sökandens arbetsutbud.

12 a § En sökande som vid deltagande i aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret och som inom tre månader efter deltagandet är tillsvidareanställd på deltid har inte rätt till ersättning under anställningen.

Paragrafen är ny och förslaget behandlas i avsnitt 2.3. Paragrafen innehåller regler om villkor för rätt till ersättning till deltidsarbetslösa.

Förslaget innebär att en sökande som efter deltagande i aktivitetsgarantin fortsätter eller påbörjar en tillsvidareanställning på deltid inte har rätt till arbetslöshetsersättning under anställningen. Om sökanden inom tre månadsfristen t.ex. är helt arbetslös en månad

och därefter tar en tillsvidareanställning på deltid har han eller hon rätt till ersättningen under den första månaden men däremot inte under deltidsanställningen. I 23 a § finns ytterligare bestämmelser som berör deltidsarbetslösa.

14 a § Ramtiden kan inte omfatta tid före deltagande i aktivitetsgarantin vid prövning av arbetsvillkoret.

Paragrafen som är ny behandlas i avsnitt 2.2. Genom förslaget begränsas ramtiden inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt för arbetslösa som deltagit i aktivitetsgarantin.

Enligt gällande regler lämnas arbetslöshetsersättning till arbetslösa som utfört arbete (arbetsvillkoret) i viss omfattning. Arbetsvillkoret skall vara uppfyllt inom en tidsperiod om tolv månader räknat från arbetslöshetens inträde och bakåt i tiden (ramtiden). Förslaget om att begränsa ramtiden berör endast arbetssökande som deltagit i aktivitetsgarantin och innebär att bara tid *efter* det att sökande *började* i aktivitetsgarantin kan ingå i ramtiden när arbetsvillkoret skall uppfyllas. Arbete och aktiviteter *före* aktivitetsgarantin kan därmed inte läggas till grund för uppfyllande av arbetsvillkoret för den som deltagit i aktivitetsgarantin. Ramtiden begränsas således genom att tidsperioden inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt räknas från arbetslöshetens inträde och tolv månader bakåt i tiden dock aldrig längre än till tidpunkten då sökande började i aktivitetsgarantin.

17 § När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, ungdomsgarantin, datorverkksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program,

4. varit hindrad att arbeta på grund av utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

5. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats,

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Tid som enligt 13 a § har jämförts med förvärvsarbete skall dock räknas in i ramtiden.

Första stycket tredje punkten i paragrafen har ändrats genom att ordet *aktivitetsgarantin* utgått. I övrigt kvarstår paragrafen i oförändrad lydelse. Förslaget innebär att tid med jobbsökaraktiviteter inom aktivitetsgarantin inte längre är överhoppningsbar. Förslaget behandlas i avsnitt 2.2.

Paragrafen behandlar tid som inte räknas när man bestämmer ramtiden inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt, s.k. överhoppningsbar tid. Det förhållandet att hela ordet *aktivitetsgarantin* utgått ur paragrafen innebär inte att alla insatser inom ramen för aktivitetsgarantin därmed räknas in i ramtiden. Inom aktivitetsgarantin kan sökande erbjudas alla de befintliga insatser som finns inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Genom förslaget är det insatsen jobbsökeri som inte längre är överhoppningsbar. Övriga insatser inom aktivitetsgarantin kan t.ex. bestå av arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik eller datortekverksamhet. Dessa insatser, som ryms inom de arbetsmarknadspolitiska programmen, är oavsett om det utförs inom aktivitetsgarantin eller inte alltså överhoppningsbara. Det följer av att dessa aktiviteter finns uppräknade i paragrafen.

18 § Sökande är berättigade till ersättning enligt grundförsäkringen utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att de avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till

studiesocialt stöd. För sökande som deltagit i aktivitetsgarantin finns särskilda bestämmelser i 19 §.

När ramtiden bestäms räknas inte in den tid då sökandena har varit hindrade att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, havandeskap, vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen.

För en sökande som avslutat sin utbildning genom att fullfölja en treårig gymnasieutbildning och är under 20 år efter att ramtiden om 10 månader i första stycket förflutit förlängs dock ramtiden till den dag den sökande fyller 20 år.

I paragrafens första stycke har införts en hänvisning till bestämmelserna i 19 § som innehåller ett särskilt studerandevillkor för sökanden som deltagit i aktivitetsgarantin. I övrigt har paragrafen endast ändrats redaktionellt genom att första stycket delats upp i ytterligare ett stycke.

19 § Sökande som deltagit i aktivitetsgarantin är berättigade till ersättning utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de enligt överenskommelse i handlingsplanen lämnat aktivitetsgarantin och avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd. Ersättning lämnas då enligt 30 a §.

Rätt till ersättning förutsätter att sökande inom en ramtid av 10 månader efter att de avslutat utbildningen ansökt om ersättning. När ramtiden bestäms skall 18 § tillämpas.

Paragrafen är ny och innehåller ett särskilt studerandevillkor för sökanden som deltagit i aktivitetsgarantin. Förslaget behandlas i avsnitt 2.4.

Regeln är utformad med det gällande studerandevillkoret i 18 § som utgångspunkt. Förslaget innebär att arbetslöshetsersättning kan lämnas utan att arbetsvillkoret är uppfyllt om sökanden slutfört studier av sådan art och omfattning som anges i 18 §. För att det särskilda studerandevillkoret skall vara tillämpligt måste studierna ha utförts *utom* ramen för aktivitetsgarantin. Den som *inom* ramen för aktivitetsgarantin deltar i utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet enligt 30 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program kan alltså inte åberopa det särskilda studerandevillkoret. För villkorets tillämplighet krävs dessutom att i den indi-

viduella handlingsplanen - som aktiviteten i garantin bygger på och som upprättats i samråd med den arbetslöse – överenskommit att sökanden skall lämna garantin för sådana studier. Den som själv väljer att lämna aktivitetsgarantin för studier kan inte åberopa det särskilda studerandevillkoret. I övrigt är skillnaden mellan bestämmelsen och det befintliga studerandevillkoret i 18 § bl.a. att i det särskilda studerandevillkoret finns ingen kvalifikationstid om 90 dagar och inte heller någon motsvarighet till 18 § andra stycket om förlängning av ramtiden för sökanden under 20 år.

23 § Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren.

Sökanden har efter deltagande i aktivitetsgarantin dock inte rätt till ersättning under återstående antal dagar av perioden som föregått aktivitetsgarantin.

Sökanden har heller inte rätt till ersättning efter att en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast fick ersättning. I sådan tid räknas inte in tid som anges i 16 och 17 §§.

Paragrafen behandlar rätten till fortsatt arbetslöshetsersättning i en *påbörjad* ersättningsperiod. I paragrafen har ett nytt andra stycke införts. Första och tredje styckena motsvarar i huvudsak första styckets nuvarande lydelse. Paragrafens nuvarande andra stycke som behandlar rätten till *ytterligare en ersättningsperiod* har flyttats över till en ny 23 a §. Förslaget behandlas i avsnitt 2.1.

Innebörden av det nya andra stycket är att rätten till fortsatt arbetslöshetsersättning i en påbörjad ersättningsperiod upphör när den arbetslöse börjar i aktivitetsgarantin. Efter tid i aktivitetsgarantin är det alltså inte möjligt att knyta an till tidigare påbörjad ersättningsperiod som ligger i tiden *före* aktivitetsgarantin. En sökande som *efter* aktivitetsgarantin påbörjat en ersättningsperiod har däremot rätt att knyta an till denna period vid ny arbetslöshet enligt förutsättningarna i första och tredje styckena, under förutsättning att sökanden inte igen deltagit i aktivitetsgarantin.

23 a § Om ersättningsperioden har löpt ut men sökanden under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då skall dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.

Sökanden som regelbundet utför deltidsarbete under veckor då de i övrigt är arbetslösa och som vid ersättningsperiodens utgång fortsätter en tillsvidareanställning på deltid har dock inte rätt till ersättning i den nya ersättningsperioden så länge tillsvidareanställningen på deltid pågår.

Denna begränsning av ersättningsrätten gäller också vid en ny tillsvidareanställning på deltid som påbörjas inom tre månader från det att den tidigare tillsvidareanställningen på deltid upphörde.

Paragrafen är ny och behandlar rätten till arbetslöshetsersättning under ytterligare en period.

Paragrafens första stycke motsvarar 23 § andra stycket i dess nuvarande lydelse. Paragrafens andra och tredje stycke motsvarar i huvudsak 8 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring som innehåller undantag från 23 § andra stycket i dess nuvarande lydelse för deltidsarbetande. Eftersom reglerna behandlar rätten till arbetslöshetsersättning under ytterligare en period föreslås av redaktionella skäl att reglerna förs samman i en paragraf.

30 § Till en sökande som lämnat aktivitetsgarantin sedan han eller hon inom aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret får, om det är förmånligare för den sökande, dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgaranti.

Rätten att basera dagpenningen på aktivitetsstödet gäller om ansökan om ersättning sker inom tolv månader från tidpunkten när sökanden avslutade deltagandet i aktivitetsgarantin.

Paragrafen är ny och skälen till förslaget behandlas i avsnitt 2.2.1.

Förslaget innebär att den som deltar i aktivitetsgarantin inte skall riskera att få en lägre ersättningsnivå vid arbetslöshetsersättning efter aktivitetsgarantin än den som lämnades i aktivitetsgarantin. Den arbetslöses *dagpenning* kan därför, om det är förmånligare, baseras på ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i ak-

tivitetsstöd. Normalarbetstiden skall däremot i enlighet med gällande regler beräknas med utgångspunkt i det arbete med vilket arbetsvillkoret uppfyllts.

Möjligheten för sökanden att få dagpenningen baserad på det aktivitetsstöd som lämnades vid deltagandet i aktivitetsgarantin kvarstår under en 12-månadersperiod efter det att sökanden lämnade aktivitetsgarantin.

30 a § Till en sökande som är berättigad till ersättning enligt studerandevillkoret i 19 § skall dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i aktivitetsstöd under deltagandet i aktivitetsgarantin. Normalarbetstiden skall bestämmas till tid som svarar mot sökandens arbetsutbud.

Paragrafen är ny och behandlas i avsnitt 2.4.1.

Förslaget reglerar vilken ersättning som skall lämnas till en arbetslös som uppfyllt det särskilda studerandevillkoret i 19 §. Förslaget innebär att en arbetslös ekonomiskt inte skall förlora på att lämna aktivitetsgarantin för sådana studier som anges i 19 §. Genom den föreslagna bestämmelsen får den arbetslöse en dagpenning motsvarande vad som lämnades i aktivitetsstöd under aktivitetsgarantin. Dessutom får sökanden en normalarbetstid motsvarande sitt arbetsutbud.

46 § Bestämmelserna i 43 § samt 45 a § första stycket 1 om arbete skall tillämpas i fråga om arbetsmarknadspolitiska program för vilka aktivitetsstöd lämnas enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd och utbildningar för vilka utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Bestämmelserna i 44, 45 och 45 a §§ skall därvid gälla i tillämpliga delar.

Om den sökande lämnat aktivitetsgarantin utan att inom ramen för aktivitetsgarantin uppfylla arbetsvillkoret har den sökande dock inte rätt till ersättning förrän han eller hon därefter på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

Paragrafens första stycke kvarstår i oförändrad lydelse. Andra stycket är nytt och behandlar följden för en sökande som lämnar aktivitetsgarantin utan att uppfylla arbetsvillkoret. Förslaget behandlas i avsnitt 2.2.

Förslaget innebär att i stället för bestämmelsen om avstängning i 43 § punkt 1 införs en särskild bestämmelse om rätt till arbetslöshetsersättning för den som lämnar aktivitetsgarantin utan att inom ramen för garantin ha uppfyllt arbetsvillkoret. Sanktionen att hoppa av garantin för en sådan person föreslås bli att sökande stängs av från rätt till ersättning till dess han eller hon på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

4.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 8 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring skall upphöra att gälla vid utgången av xx xx.

Som en följd av att paragrafens lydelse förs över till 23 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, föreslås att paragrafen skall utgå.

4.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program

23 § Den som anvisats aktivitetsgarantin får ta del av den tills han eller hon

- inom aktivitetsgarantin uppfyllt arbetsvillkoret enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
- enligt överenskommelse i handlingsplanen påbörjar en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd, eller
- själv väljer att lämna garantin.

Paragrafen anger hur länge den arbetssökande deltar i aktiviteter inom aktivitetsgarantin.

I paragrafens första stycke har ordet ”kan” ändrats till ”får” för att markera att en sökande inte mot sin vilja skall behöva lämna

aktivitetsgarantin utan att förutsättningarna för arbetslöshetsersättning är uppfyllda.

De två första strecksatserna har formulerats om i enlighet med förslagen om rätt till ersättning efter deltagande i aktivitetsgarantin. I den första strecksatsen framgår att sökande får vara kvar i aktivitetsgarantin till dess han eller hon uppfyllt arbetsvillkoret i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring samt inte begränsas av reglerna för deltidsarbetslösa i 12a § samma lag. Vid prövning av arbetsvillkoret skall även övriga villkor i lagen om rätt till ersättning tillämpas.

Den andra strecksatsen har formulerats om så att det framgår att sökanden som lämnar aktivitetsgarantin och genomför studier av sådan art och omfattning som kan ligga till grund för uppfyllande av förslaget om ett särskilt studerandevillkor, därmed inte anses självmant ha lämnat aktivitetsgarantin. Detta får anses vara nödvändigt för att sökanden inte skall drabbas av de restriktioner i villkoren för rätt till ersättning som gäller för dem som på eget initiativ hoppar av aktivitetsgarantin.